

Kapıdaki siyasal kriz ve burjuvazi

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Son zamanlarda gündemi üç konu işgal etmektedir. Gerek Koh, gerekse Öcalan bağlamında ortaya çıkan Kürt sorunu, tahkim tartışması ve Erbakan'ın siyasal haklarının iadesi. Bu üç konunun yan yana gelmesi rastlantı değildir.

Türkiye'nin yakın gelecekle dünyayla ilişkisi ve iç siyasetinde yaşayacağı karmaşa doğrudan yönetimin bu sorunlara yaklaşımına bağlıdır. Hatta, biraz daha ileri gidip, kısa bir süre içinde karşılaşılacak iç ve dış krizin bu doğrultuda oluşacağı söylenebilir. Bu kriz, Türkiye'nin evrensel hukuku algılayışıyla ilgilidir. (Evrensel) hukuk anlayışıyla yönetimin yapısal özelliklerinin çatışması krizin nedeni olacaktır.

Türkiye'de merkez her şeyden güçlüdür. Bu güç kurucu tarihsel kuvvetlerin konum ve etkinliğinden doğmaktadır. Onların başında da ordu gelir. Ordunun yönetime doğrudan ya da dolaylı müdahalesi meşruiyetini kurucu ideolojide bulur. Ordu, girişim ve taleplerinin gerekçesi bir 'balans ayarı' yaparak devlet - ideoloji bütünlüğünü sağlamak ve sürdürmektir. Bu 'koruma ve kollama', tüm aykırı, muhalif unsurları, devlete geldikten sonra

uyullaştıracak derecede güçlüdür. Ama, içe dönük bu etkinliğin dış gerçeklerle her zaman uyduğuna söylemek olanaksızdır. Türkiye'nin sıkıntısı bu iki gerçek arasındaki zıtlama ve gerilimden kaynaklanmaktadır. İçeride elde edilmiş uyum Türkiye'nin dış dünyayla uyumsuzluğunun temel gerekçesidir. Dahası, dikkatli incelenirse ordu etkinlikleri sürecinin, dış dünya bir yana, kendi içinde de ciddi çatışmalara açık olduğu görülebilir. Üstelik, bu, müdahalelerde çok kısa bir süre sonra su yüzüne çıkar. 1960, 1971, 1980 girişimlerinin ardından görülen bu oluşum yeniden karşımızdadır.

Kabul etmek gerekir ki, Türkiye'de bugün de 28 Şubat süreci egemendir. Bugünkü iktidar 28 Şubat'ı destekleyen ve onun doğurduğu bir iktidardır. Yönetimde bulunan partiler, belki eleştirmişlerdir ama, o sürecin, Türkiye'yi 'kendisine ait gerçeklerle' bütünleştirme çabasına, dolayısıyla da RP'nin kapatılmasına karşı çıkmamışlardır. 'İç' Türkiye, 'dış' Türkiye'den daha önemli sayılmıştır. Ne var ki Türkiye, özellikle uluslararası ticaret ve sermaye hareketlerinde durgun bir toplum değildir. Dış dünyayla eklemlenmeyi, bu nedenle Batı sermayesinin ideolojik taleplerini karşılamayı istemektedir. Küreselleşme, ulusötesi (transnational) hareketler, yönetim (governance), teknolojik ve bilişsel (Cognitive etkileşim, bilginin do-

laşım hızı bu süreci zorlamakta ve hızlandırmaktadır. Bütün bu çerçevenin belkemiği demokrasinin vazgeçilmez oluşudur. Bu konuda verilen ödün ya da duyarsızlık, ne adına olursa olsun, reddedilmektedir. İş yapmak isteyen iktidarlar, çok kısa sürede bu gerçeği anlamaktadır. 'Dayatma' denilen şey, bir ülkenin değil, bir dünya görüşünün dayatmasıdır.

Bugünkü iktidar da, çok kısa sürede bu noktaya gelmiştir, üstelik de iktidarını milliyetçilik temeline oturttuğu halde. O nedenle karşı çıkılan Koh, Ecevit'i kendisine yandaş diye sunmakta, o nedenle Ecevit hem tahkim talebinde direktmekte hem Erbakan'ın yasağının kaldırılmasını istemektedir. Böylelikle de iktidar, hiç değilse önemli bir kanadıyla 28 Şubat'ın, hiç değilse 'pratiğinin' bir bölümünden kopmaktadır. Yakın dönemde tahkim gerçekleşecek, Erbakan'ın yasakları kalkacak Kürtler ve demokratik haklar konusunda yeni bir tartışma başlayacaktır. Bunun sonucunda mevcut iktidarla merkez güçler arasında da ciddi bir çatışma çıkacaktır. Bu, Türkiye'nin dış dünyayla yeni bir gerilim yaşayacağını da ciddi bir göstergesidir. Ürkütücü bu tabloyu aşmanın yolu ise belki basit değil karmaşık, kolay değil güç ama ne olduğunu belirtmeye gerek duymayacak kertede açıktır. Demokratikleşme ve evrensel hukukun kabulü!